

в механізмі захисту прав людини, є важливим засобом здійснення ефективного правосуддя та реального захисту прав, свобод та інтересів особи у публічно-правових відносинах, є умовою незалежності та справедливості судочинства.

1. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 15.12.2017 № 2747-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.

Юлія ЗАВГОРОДНЯ

*доцентка кафедри теорії
та історії держави і права,
кандидатка юридичних наук, доцентка*

Руслан СМІРНОВ

*здобувач вищої освіти
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ*

«ЦИФРОВА ЛЮДИНА» І ПРАВА ЛЮДИНИ

У сучасному світі інформаційні технології стали необхідною частиною багатьох аспектів життя як суспільства загалом, так і окремої людини зокрема. Залежність від інформаційної технології визначається не тільки в професійному контексті, але і в різних сферах повсякденного буття. Так, у цьому аспекті відзначимо наступне. Інтернет-мережа дозволила створити різноманітні месенджери та соціальні платформи, що нині є основними засобами спілкування та взаємодії для багатьох людей. Інтернет суттєво змінив спосіб, яким люди спілкуються та взаємодіють у сучасному світі. Створення соціальних мереж відкрило безліч можливостей для спілкування, обміну інформацією та взаємодії. Соціальні платформи дозволяють створювати глобальні спільноти, об'єднуючи людей з різних частин світу. Вони створюють можливість для взаємодії і обміну думками незалежно від фізичної відстані, при цьому спілкування відбувається в реальному часі, що робить комунікацію більш ефективною та надає можливість відчувати близькість, навіть якщо користувачі далеко один від одного. Медіа-платформи дозволяють в широкому масштабі поширювати інформацію та новини, забезпечуючи швидкий і доступний спосіб отримання інформації про події у світі.

Сьогодні важко уявити своє життя і без банкінгу, електронної комерції, онлайн-платежів та інших фінансових послуг, які стали важливими складовими сучасного економічного життя. Додамо, що більшість сучасних професій включає в себе використання комп'ютерів, програмного

забезпечення та інших ІТ-засобів.

У цьому ж аспекті слід вказати і на те, що інформаційні технології широко використовуються в освіті, починаючи від електронних підручників і до онлайн-курсів. Саме дистанційна освіта стала засобом реалізації права особи на освіту під час дії карантинних обмежень через протидію COVID-19, а також в умовах воєнного стану. Ми не будемо дискутувати з приводу ефективності чи неефективності такої освіти, оскільки тут питання швидше у спроможності забезпечити належну якість дистанційної освіти (наголосимо, що це засіб; і як він використовується і функціонує, залежить суто від користувачів цього засобу).

Хоча це не означає, що людина повинна повністю відмовлятися від інших сфер життя, проте важко уявити повноцінне функціонування в сучасному світі без хоча б базового рівня використання інформаційних технологій. Таким чином, хоча, можливо, сучасна людина може досягти успіху в різних галузях, її взаємодія з інформаційними технологіями нерідко стає ключовим аспектом особистого і професійного розвитку, що і дозволяє вести мову про формування «цифрової людини».

Відтак проблематика доступу до інтернету, використання людиною досягнень у сфері інформаційних технологій є актуальною сьогодні та потребує всебічного висвітлення.

Ще і донині вчені-правознавці, розглядаючи питання становлення та розвитку прав людини, вказують на існування саме трьох поколінь прав людини, хоча у науковій літературі й вказується на формування іншого – четвертого – покоління прав людини. Хоча при цьому залишається невизначеним зміст тих прав, які можна віднести до четвертого покоління. Так, переважно йдеться про соматичні права [1, с. 20-24]. Однак частина авторів небезпідставно вказує на формування прав людини, які можна віднести до інформаційних прав (у контексті розвитку ІТ, Інтернету тощо).

Саме тому, зважаючи на вказане вище, очевидною є потреба дослідження проблематики прав людини в інформаційній сфері, сфері інформаційних технологій і, зокрема, у контексті співвідношення з іншими правами, особливо з правом на приватність.

Згадаємо тезу О. Дзьобань про те, що *«цифрова людина – це, перш за все, людина нових моральних цінностей, яка занурюється у віртуальну реальність симуляцій і усе більшою мірою сприймає світ як цифрове ігрове середовище, усвідомлюючи його умовність, керованість його параметрів і можливість виходу з нього»* [2].

Проблематика «цифрової людини» і забезпечення права на приватність стає все більш актуальною в контексті швидкого розвитку технологій та зростання використання штучного інтелекту. З одного боку, цифрові технології принесли численні переваги, але з іншого вони також породжують питання щодо захисту особистої інформації та права на приватність.

Сьогодні загальновідомим є те, що цифрові платформи, соціальні мережі, мобільні додатки та інші інтернет-сервіси часто збирають величезні обсяги особистих даних користувачів, що включають локаційні дані, історії перегляду, покупок та інше. Зростання використання аналітики та штучного інтелекту викликає питання про те, як ці технології обробляють та використовують особисті дані та як це впливає на приватність користувачів. Відтак забезпечення прозорості стосовно того, як збирається та використовується особиста інформація, а також надання користувачам контролю над своєю приватністю, стає основним завданням, що повинно включати можливість вибирати, які дані збираються та як вони використовуються.

Забезпечення високого рівня безпеки особистих даних стає важливою частиною права на приватність, що породжує тематику заходів з протидії кіберзлочинності та незаконного доступу до особистих інформаційних ресурсів.

Для держави така ситуація створює зобов'язання з розробки та вдосконалення законодавства, яке регулює захист приватності в цифровому середовищі, яке (законодавство) має бути важливим кроком для забезпечення прав та свобод користувачів.

«Цифрова людина» повинна мати право контролювати свою особисту інформацію, і сучасна суспільна дискусія має бути спрямована на знаходження балансу між інноваціями та захистом права на приватність.

1. Кучук А.М., Мамалига В.В. Право людини на життя vs. право на розпорядження власним тілом у аспекті заборони абортів (європейський контекст). *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. №4. Ч.2. С. 20-24.

2. Дзьобань О.П. Цифрова людина як філософська проблема. *Інформація і право*. 2021. №2 (37). URL <http://il.ippi.org.ua/article/view/238330>.

Роман КАРПЕНКО

доцент кафедри

цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Протягом століть люди неодноразово доводили, наскільки важливо відстоювати рівність прав людини, що є цінністю демократичних, розвинених і правових держав. Права жінок визнаються невід'ємною